

การศึกษาการจัดการทรัพยากรและพัฒนาการผลิตของชาวนา : กรณีศึกษาชาวนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและการจัดการทรัพยากรของครัวเรือนในการผลิตของชาวนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของเศรษฐกิจชุมชน 2) ศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน โดยทำการศึกษาชาวนาใน 3 ชุมชน 8 หมู่บ้านของ 3 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ชุมชนโดนเฮาว์ ตำบลรุง อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ชุมชนคงยาง ตำบลบากเรือ อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร และชุมชนคงบัง ตำบลคอนมดแดง อำเภอกอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 3 ชุมชน ยังคงมีลักษณะเป็นชุมชนชาวนาคือประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เนื่องจากการยอมรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการดำรงชีพ เน้นการปลูกพืชเศรษฐกิจและพึ่งพาดูดมากขึ้น แรงงานจ้างมีบทบาทในภาคเกษตรกรรม เงินมีความสำคัญตามระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ชุมชนมีการติดต่อกับโลกภายนอกมากขึ้น มีการย้ายถิ่นไปหางานทำในเมืองแต่ชุมชนยังคงยากจน สาเหตุสำคัญของความยากจนคือไม่มีที่ดินทำกิน

ส่วนการจัดการทรัพยากรนั้น ปรากฏว่าแม้ทรัพยากรธรรมชาติจะถูกทำลายทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพ แต่ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นสมบัติของชุมชน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติคงอยู่คือ การได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความเข้มแข็งของผู้นำและชุมชน ความสามัคคีของชุมชน ทัศนคติเชิงบวกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของภาครัฐราชการ

This study aimed as the following i) to study the economic backgrounds and resources management in farmers' household, sustainable economy and factors effecting community economy subsistence 2) to study communities' resources management.

The area of the study included the three villages in the Northeast, Thailand, i.e., Doan - Our Village in Kantrarak District, Srisaket Province, Dong - Yang Village in Mahachanachai District, Yasothon Province. And Dong - Baang Village Donmuddang District, Ubonrachathani Province. The study found that the three Village were still the peasant communities since rice cropping was the main activity. However, the communities were changed by the acceptance of technology and the attitude of their living. There was more focused on main crop plantation and depended on marketing. Laborers were hired in agricultural sector; money was considered important in capitalism; communication among the other communities; immigration of workers to the city. Because of the landlines was the major factor of them, the poverty still remained.

For resources management, there was an encroachment for their living community participation in resources management which was their own properties. the major factors that natural resources could be conserved were the benefits of natural resources, the strength of the leaders and communities, community consensus, positive attitude in resources conservation and conformity of the governments' rules.